



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Cursus Theologico-Moralis**

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus  
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

**Viva, Domenico**

**Patavii, 1723**

Art. IV. De Excommunicatione ob duellum.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40650**

Suar., Filliuc. apud Bonac. ex cap. ult. de Sententia excommunicat.

Sexto mulieres quascumque, etiamsi homicidium commiserint. Septimo pauperes, qui Romam adire non possunt, nisi petendo ostiatim stipem, quod non consueverunt; necnon cecos, senes, aliosque perpetuo impeditos, & quidem sine ullo onere; de quibus omnibus felse agit Dian. part. 9. tract. 4. resol. 59.

#### ARTICULUS IV.

##### De Excommunicatione ob Duellum.

- I. Quid sit Monomachia, seu Duellum presse dictum?
- II. Etiam iure naturali, & divino Duellum est illicitum; & sub poena excommunicationis, aliisque poenis ab Ecclesia vetitum.
- III. Licitum tamen est, aut ad pugnam inter paucos terminandam, aut ad se, ac sua defendenda, si alia via non suppetat.
- IV. Non licet tamen illud acceptare ad timiditatis notam declinandam.
- V. Regularibus intra Italiam extra Urbem inhibetur absolvere provocantes, & pugnantes, nisi casus sit occultus.

I. **D**uellum est proprie Pugna liberata inter duos, vel plures pari numero, sponte, & ex conditio suscepta statuto tempore, & loco cum periculo mortis, aut vulneris gravis; unde non est proprie duellum conflictus, qui ex rixa nascitur; neque qui fit assignato loco, & non tempore, aut tempore, & non loco; imo neque si in Ecclesia rixantes ob reverentiam Ecclesiae gladium non evaginant, sed continuata moraliter rixa egrediuntur, & extra Ecclesiam pugnae finem imponunt: Secus vero, si

in platea V. G. rixantes alter alteri dicat, ut inde exeat ad pugnandum; etenim videntur statim determinare locum, & tempus extra plateam, & ex conditio, & non ex rixa pugnare; ut docet Sanch. lib. 2. Summ. cap. 39., & Filliuc. contra Graffiac. apud Bonac.

II. Queritur primo; Sitne semper illicitum Duellum?

Respondeo, Duellum non solum iure naturali, & divino esse illicitum, ut ostendit Peregrin. quaest. 2., tum quia temere exponitur periculo vita innocentis; tum etiam quia nemini licet auctoritate privata alium occidere; sed praeterea prohiberi iure canonico sub excommunicatione, aliisque poenis, ut habetur in Trident. sess. 24. cap. 19., & in constitutionibus plurimorum Pontificum jam inde a Julio II., ac deinde severius a Pio V., Gregor. XIII., & Clement. VIII. Hic autem excommunicationem etiam ad Reges, & Imperatores extendit, etiamsi sine patris, ac literis provocatoriis duellum commiserint; Imo etiam excommunicantur suadentes duellum, ac provocantes, quamvis ad defensionem proprii honoris, etiam pugna non secuta, necnon comitantes, (nisi comitentur ad impediendum) focii, Patris, spectatores de industria, non vero qui obiter transeuntes, vel occultae curiositatis gratia illud aspicerent: Pariter excommunicantur quomodolibet se ad illud intromittentes, etiamsi nec pugna, nec provocatio sequatur; non tamen rati habentes, cum id non exprimat. Demum excommunicantur Domini locorum, magistratus, duces militum, Locumtenentes, qui illud permittunt, aut non puniunt; Civitates vero, aut Oppida, aut Castra dominorum illud etiam tacite permittentium subiacent interdicto Ecclesiae, & qui in conflictu moriuntur, privantur Ecclesiae sti.

sica epultura. Docet tamen Dian. part. 3. tract. 6. resol. 1. ex Volfan., quod si quis diffidat alterum, & ad pugnam accedat, non animo pugnandi, sed defendendi honoris, & cum morali securitate, quod nullum damnum sit secuturum, excommunicationem non incurrat, (quamvis peccet peccato scandali) quia ad rationem duelli spectat, quod fiat cum periculo mortis, aut vulneris gravis.

III. In duobus casibus videtur licitum duellum ex Azor., Sanch., & aliis apud Bonac., Primo ad sedandos duos exercitus contrarios; licet enim duello aliquorum pugnam dirimere, dummodo sic duellum finiatur; nam in tali casu vitarentur mortes plurimorum. Secundo licitum est, quando aliquis compellitur illud acceptare, nec potest sine vitæ periculo fugere acceptationem; tunc enim esset iusta defensio propriæ vitæ; Imo etiam ad defendendas res familiares licitum est illud acceptare, si alia via non suppetat ad illas defendendas.

IV. At acceptare, ne timiditatis nota incurratur, est profus illicitum; proscripta quippe est ab Alex. VII. prop. 2. dicens: *Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat*: In cuius expositione plurima huc spectantia diximus in Trutina.

V. Queritur secundo; Quisnam possit absolvere ab excommunicatione ob duellum contracta?

Respondeo, Eminentissimo de Lugo in Responf. Moral., lib. 2. dub. 2. probabile visum fuisse, præter Papam, posse ab ea absolvere etiam Mendicantes privilegiatos, excepta dumtaxat excommunicatione contracta a provocantibus, & pugnantibus;

cum hæc ex decreto Clem. VIII. intra Italiam extra Urbem a Regularibus absolvi non possit; unde tam provocantes pugna non secuta, quam consulentes, Patrini, & alii videntur posse ab illis absolvi. Et ratio ex eodem Lugo est, quia Clem. VIII. reservavit duellum juxta decretum Trident., & Gregor. XIII., qui excommunicaverant provocantes secuta pugna; dicunt enim, *Qui Monachiam commiserint*; quare provocantes pugna non secuta, consulentes, Patrini, &c. videntur posse a Mendicantibus absolvi; non secus ac poterant ante decretum Clem. VIII. Sed dicendum cum Bonac. disput. 6. de Censuris pun. 2. quod isti omnes a Regularibus privilegiatis absolvi non possint; quia Clemens VIII. reservavit casum *provocantium, & pugnantium in duello juxta decretum Sacri Concilii Tridentini, & Constitutionem Greg. XIII.* Cum autem a Tridentino, & a Greg. XIII. illi omnes subjaceant excommunicationi, sequitur quod illi omnes intra Italiam extra Urbem a Regularibus privilegiariis absolvi non possint.

Potest tamen Episcopus ab hac excommunicatione absolvere, quando casus est occultus, ex privilegio Trident. sess. 24. cap. 6., quod non est ei reservatum, juxta ea, quæ diximus art. super. num. 10. cum de percussione Clericorum: Et hac de causa probabiliter possunt etiam Mendicantes privilegiati absolvere provocantes, & pugnantes, quando casus est occultus, ut ibidem diximus, contra nonnullos apud Dian. part. 9. tract. 4. resol. 65. Demum possunt Episcopi in casu impedimenti, ut pariter ibidem ostendimus.

QUÆ